

Després de vint-i-un anys de servei abacial

+ Josep M. Soler, abat emèrit de Montserrat

Sant Benet, a la seva Regla per a monjos, dibuixa la figura d'un abat ideal. Demana un nivell tan alt que qualsevol elegit per exercir aquest servei que tingui mínimament consciència del que se li demana té dificultats a acceptar l'elecció. Per sort, en el text benedictí mateix, hi ha, però, un passatge que facilita que l'elegit, tot i les seves limitacions, pugui acceptat l'elecció dels germans de comunitat. Diu, efectivament, "[l'abat] mentre amb les seves admonicions facilita l'esmena als altres, ell mateix es va esmenant dels seus defectes" (RB 2, 40). És a dir, sant Benet és conscient que no hi ha abats ideals, però demana que l'elegit s'acosti tant com pugui a l'ideal que ell descriu, que no és altre que l'ideal d'assemblar-se a Jesucrist.

Sincerament he de dir que aquest text sobre com l'abat es va esmenant, afegit a la confiança dels germans expressada en la votació, em van portar a acceptar l'elecció, conscient que Déu havia manifestat la seva voluntat a través d'ells. Confiava, a més, en la pregària de la comunitat i en la de tanta gent que estima Montserrat. Era el 16 de maig de l'any 2000. Em va ajudar, també, a acceptar, la invocació de l'Esperit Sant que l'Església fa en la pregària de la benedicció abacial. A més, aquell mateix dia vaig anar al Cambril de la Mare de Déu, tot encomanant-li la missió que se'm confiava, li vaig demanar la seva pregària i la seva sol·licitud a favor dels monjos que l'elecció em confiava i de la missió de Montserrat en l'Església i en la societat, particularment en la catalana. I amb tota confiança, li vaig demanar que fos ella l'abadessa del monestir.

He dit que sant Benet dibuixa la figura d'un abat ideal. Tota la Regla està plena de referències al seu ministeri. Però sobretot cal anar als capítols 2 i 64 i, encara, als capítols 27 i 28. La figura abacial és descrita com la d'un deixeble de Jesucrist que el representa en el monestir com a vicari. Això demana la major coherència de vida possible, segons el model de l'Evangeli. Aquesta coherència es va adquirint amb el temps, i per això sant Benet diu que l'abat ha de ser sempre conscient de la seva fragilitat (cf. RB 64, 13) perquè així serà més humil, més prudent, més comprensiu.

Aquest deixeble del Crist que és l'abat ha de ser per als monjos un pare, un mestre, un bon pastor i un bon metge espiritual (cf. RB 2, 1-2.4-6; 27; 28). Perquè el ministeri abacial està al servei del creixement i del desenvolupament de cada monjo en particular i del conjunt de la comunitat. Tot això mostra que la funció de l'abat és principalment la de servir i no pas la de manar i d'exercir una autoritat distant. En aquest sentit, a la Regla trobem dues frases lapidàries: "que sàpiga que més li pertoca servir que manar" i "que miri de ser més estimat que temut" (RB 64, 8.15). Per fer-ho realitat, sant Benet diu que ha de servir "cada monjo segons la seva manera de ser i les seves necessitats". Això demana acollir els monjos, escoltar-los, deixar-se interpel·lar, ponderar seriosament les aportacions de cada germà. A part del diàleg personal amb cadascun ha de discernir les coses en l'àmbit dels dos Consells que la Regla estableix. El Consell de degans (que és el Consell de govern del monestir per als afers ordinaris) i el Consell format per tots els monjos que ja han fet el compromís definitiu amb la Comunitat (que és el Consell per als afers més importants).

Veient el que sant Benet demana a l'abat i donat que vaig ser elegit el dimarts de la quarta setmana de Pasqua, que té com a evangeli de la missa la perícope del Bon Pastor (cf. Jo 10, 22-30), vaig escollir com a lema del meu abadiat la frase "animam ponit pro ovibus", que traduïda vol dir "dona la vida per les ovelles" (Jo 10, 11) i que pertany a la mateixa perícope i l'evangeli del dimarts hi fa referència. El vaig escollir entenent que "donar la vida" s'havia d'entendre en el sentit de gastar-la cada dia a favor dels altres. Malgrat la meua feblesa i les incoherències que hagi comportat, puc dir que aquest lema, gravat també a l'anell abacial, m'ha encoratjat en molts moments.

A més de tot el servei als monjos i al conjunt de la Comunitat, l'abat de Montserrat, a causa de l'entitat del monestir, del santuari i de la seva implicació en la història del poble català, té una projecció pastoral, una responsabilitat a nivell eclesial i una representació a nivell social. De fet, la veu de l'abat de Montserrat, sigui qui sigui, és una veu escoltada i que repercuteix en els mitjans de comunicació. Tot això afegeix una responsabilitat més a la persona que té encomanat el servei abacial de Montserrat, perquè ha de procurar fer-ho com un servei a la llum de l'Evangeli i d'una manera constructiva.

Però encara es poden dir més coses. L'abat de Montserrat té una projecció internacional, sobretot a nivell de la Congregació benedictina a la qual pertany el monestir, la Congregació Sublacense Cassinesa, i a nivell de la Confederació benedictina, amb seu a Sant Anselm de Roma, que aplega tots els monestirs benedictins del món. En el meu cas,

aquesta projecció ha tingut un relleu especial pel fet que aquests vint-i-un anys han coincidit amb la meva tasca de Visitador del que anomenem la Província Hispànica de la nostra Congregació benedictina, que comprèn monestirs a Espanya, Portugal, Puerto Rico, Colòmbia i Brasil.

Soc ben conscient que he pogut exercir aquesta diversitat de serveis, gràcies a la comprensió de la comunitat i a l'ajuda dels que han estat els meus col·laboradors més immediats. Entre ells, el P. Manel Gasch, que la comunitat ha elegit com el meu successor.

Evidentment, en el servei normal que suposa la tasca abacial, sempre surten moments i situacions imprevistos que demanen un plus de dedicació. El meu abadiat no ha estat una excepció. Alguns d'aquests imprevistos han estat prou notables perquè els mitjans de comunicació se n'han fet ressò. Hi ha hagut també una acció més discreta, que és el creixement espiritual de cada monjo i el creixement de la vida comunitària en el dia a dia. Això no surt als mitjans de comunicació ni fa soroll, però és el més important i es veu en els moments comunitaris més intensos, a més de donar profunditat al servei pastoral que fem els monjos. Aquests vint-i-un anys han estat també un temps de renovació a nivell d'edificis i de pràctiques d'acolliment dels pelegrins. Des del primer moment això va ser propiciat pels grans aiguats que, quan encara no feia un mes de la meva elecció, van inundar el monestir i els altres edificis del recinte del santuari, amb els desperfectes consegüents. Han estat, encara, els anys d'una aposta ferma per la ràdio i la TV de Montserrat a través d'internet per tal de difondre les pregàries de la comunitat i altres programes de tipus religiós o cultural. Durant la pandèmia amb els seus confinaments s'ha vist la importància que aquesta opció ha tingut com a servei prestat a milers i milers de persones.

En aquestes ratlles, però, no pretenc fer un balanç dels meus vint-i-un anys de servei abacial a Montserrat, sinó donar a conèixer les grans línies del que suposa ser abat del monestir montserratí. És una tasca intensa, que he procurat viure amb serenor, amb rectitud de consciència, aconsellant-me, confiant i delegant en els meus col·laboradors, en tots els responsables de les diverses seccions del monestir i en cada monjo concret i, a més, en molts laics i laiques que treballen a Montserrat. Evidentment hi ha hagut errors i també limitacions a causa de la meva manera de ser. Això últim ho confio a la misericòrdia de Déu i a la comprensió dels germans. Però del conjunt de l'abadiat en dono moltes gràcies a Déu.

Sàviament, l'Església disposa que bisbes i abats presentin la renúncia al càrrec en fer els 75 anys. Dic sàviament, perquè normalment a aquesta edat no es té tanta agilitat per afrontar certs temes de govern i això podria ser en detriment de les comunitats i del Poble de Déu en general. I, en canvi, es pot continuar aportant d'una altra manera l'experiència adquirida i la saviesa espiritual acumulada. D'altra banda, en el cas de Montserrat amb tot el que comporta la tasca abacial, ni que sigui d'una manera imperceptible es pot anar presentant un cansament que podria alentir el dinamisme comunitari, més

que més ara que comencem a enfocar la recta final vers la celebració del mil·lenari del monestir. Per això, després de valorar-ho en la pregària i de consultar-ho, ja en complir els 74 anys vaig començar a fer avinent que la comunitat s'havia de preparar per a una elecció abacial l'any següent.

Personalment, m'ha alegrat la manera com la comunitat ha viscut el procés de la meva renúncia i de la nova elecció, amb serenor, sense tensions, amb amor per la comunitat, amb la senzillesa de buscar el que podia ser millor per Montserrat en tot el que aquesta paraula abasta. I amb una gran disponibilitat a col·laborar en el que calgui per tirar endavant els diversos àmbits del monestir i del santuari. En dono moltes gràcies a Déu i a Santa Maria. Mirant-ho des de la perspectiva de la fe, i encara que no tot han estat flors i violes, puc dir que no m'he vist defraudat des que acabat de ser elegit vaig posar, al cambril, el meu servei abacial sota la protecció de la Mare de Déu.

Ara, des d'un altre lloc, també amb l'ajuda de Santa Maria continuaré al servei de la missió de Montserrat amb la pregària i amb algunes accions pastorals. I, durant un cert temps encara, continuaré també al servei dels monestirs de la Província Hispànica. D'aquesta manera, i mentre Déu ho vulgui, aniré fent realitat el lema "animam ponit pro ovibus", gasta la vida pels altres que són el ramat del Senyor.